

[Inge Krogh]

marks økonomiske forhold«. Måske kan man nå det før, hvis det endelig skal være.

(Kort bemærkning).

Steen Folke (VS):

Jeg synes, at det var et udmærket indlæg, hr. Bilgrav-Nielsen kom med. Jeg savnede kun én ting i det indlæg, nemlig en stillingtagen til den dagsorden, vi har stillet.

Det skal ikke være nogen hemmelighed, at den dagsorden dels er udformet på baggrund af Ole Bang-udvalgets anbefalinger, dels med skelen til, hvad vi forventede at det radikale venstre ville være med til. Vi har kigget lidt i de radikales eget forslag, som kommer til debat snart, og jeg går ud fra, at der ikke er noget i den dagsorden, vi har foreslået, som de radikale er uenige i, men jeg må indrømme, at jeg synes, det ville være rart at få bekræftet det, fordi det så bliver helt klart, at det alene er et spørgsmål om socialdemokratiets svigten, hvis ikke den dagsorden bliver vedtaget, der vil muliggøre nogle væsentlige ændringer i principperne for dansk u-lands-hjælp – ikke radikale, men alligevel væsentlige ændringer. Det kunne vi få vedtaget, ville jeg tro, med venstrefløjens og med de radikales støtte. Problemet er altså endnu en gang socialdemokratiet. Jeg vil gerne være helt sikker på, at jeg har forstået det rigtigt, og at vi har de radikale med os.

(Kort bemærkning).

Bilgrav-Nielsen (RV):

Jeg må beklage, at jeg ikke kom med min stillingtagen i første omgang. Jeg kan bekræfte, at jeg godt kan se, at hr. Steen Folke har skrevet det radikale forslag af, og det er gjort ret perfekt. Selvfølgelig er der intet i det forslag, vi ikke kan støtte.

Der ligger nu et lovforslag til behandling, og så kan vi jo se, om vi stadig væk kan opnå støtte, også fra hr. Steen Folke, og om vi også kan få støtte fra socialdemokratiet.

Jeg vil godt efterlyse et svar fra fru Helle Degn: støtter socialdemokratiet regeringens holdning, at dansk u-landsbistand i fremtiden skal gøres mere produktionsorienteret?

Helle Degn (S):

Det er muligt, at hr. Bilgrav-Nielsen har været uopmærksom under den første del af

debatten, hvor jeg rent faktisk i mit indlæg sagde, at socialdemokratiet har den opfattelse og den bemærkning til ministerens redegørelse, at vi skal have startet en produktion i mange af disse lande. Det er vigtigt for os, og det er vigtigt for de lande, vi skal samarbejde med. For os er det også vigtigt at understrege og sikre, at det ikke er en hvilken som helst produktion, men en produktion, som skal rette sig mod varige forbedringer for de fattigste befolkningsgrupper.

Hermed sluttede forhandlingen.

Formanden:

Vi er i den situation, at det ene dagsordensforslag endnu ikke er færdigtrykt, og det skal jo også omdeles. På denne baggrund skal jeg udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 13.25, hvor vi går direkte til afstemning.

Mødet udsat kl. 13.15

Mødet genoptaget kl. 13.25

Formanden:

Forhandlingen blev afsluttet, og vi går til afstemning.

Afstemning

Forslag om motiveret dagsorden af Helle Degn (S) (se foran)

vedtoges med 76 stemmer mod 34.

Hermed var følgende forslag bortfaldet:

Forslag om motiveret dagsorden af Steen Folke (VS) og Riishøj (SF) (se foran).

Hermed sluttede forespørgslen.

Den næste sag på dagsordenen var:

6) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 51:

Forslag til folketingsbeslutning om principperne for den danske bistand til udviklingslandene.

Af Janne Normann (RV) m. fl.

(Fremsat 21/1 83).

Sammen med denne sag foretoges den under punkt 7 på dagsordenen opførte sag, nemlig:

7) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 66:

Forslag til folketingsbeslutning om en mere progressiv bistand til u-landene.

Af Steen Folke (VS) m. fl.

(Fremsat 9/2 83).

Forslagene sattes til forhandling.

Forhandling

Udenrigsministeren (Ellemann-Jensen):

Jeg skal under henvisning til den netop førte debat afvise de to forslag.

Formanden:

Jeg beder om mere ro i salen. Vi fortsætter forhandlingen. (*Steen Folke (VS)*: Vi kunne intet høre af ministerens tale. Det var sikkert vigtigt).

Formanden:

Ønsker udenrigsministeren ordet?

Udenrigsministeren (Ellemann-Jensen):

Jeg skal forsøge efter hukommelsen at gentage, hvad jeg sagde før: idet jeg henviser til den debat, der netop har været ført, skal jeg afvise de to forslag.

Helle Degn (S):

Ved den debat og den dagsordensafstemning, vi netop har haft, har vi efter vores opfattelse fastlagt dansk bistandspolitik for de kommende år, og jeg skal derfor vedrørende det radikale venstres og VS' beslutningsforslag blot henviser til mine tidligere ordførelser.

Bo Kristensen (KF):

Jeg skal på baggrund af, at vi netop har afsluttet en redegørelsesdebat og vedtaget en dagsorden, hvorved vi i det konservative folkeparti mener at vi har fastlagt de kommende års u-landspolitik, afvise de to beslutningsforslag fra henholdsvis det radikale venstre og VS.

Hans Jørgen Holm (V):

Med baggrund i de bemærkninger, jeg gjorde i den sidste debat om udenrigsministerens redegørelse, og med baggrund i den netop vedtagne dagsorden skal jeg afvise de to forslag.

Riishøj (SF):

Det bliver åbenbart en meget kort debat. Det kunne givetvis være en god ting, hvis vi kunne få en mere principiel drøftelse nu af dansk u-landspolitik. Der foreligger fra de radikale og fra VS 2 særdeles velgennemarbejdede forslag, men desværre ser det altså ud til, at både udenrigsministeren og de borgerlige partier standser debatten her, selv om der givetvis stadig væk kunne være meget at tale om.

Jeg vil sige om de radikales forslag, at vi, som vi nævnte i debatten før, støtter det ud fra den betragtning, at der efter de radikales forslag kunne dannes en mindstefællesnævner for en forbedring af dansk u-landspolitik på en række områder. Det, vi især har i tankerne, er forøgelsen af bistanden til UNDP og begrænsning af EF-bistanden. Det sidste er et meget væsentligt punkt i betragtning af EFs reelle rolle i verdensøkonomien og EF-bistandens reelle virkninger, og særdeles mange kredse i EF, helt op til Pisani selv, har erkendt de grundlæggende svagheder i EF-bistanden.

Vi er også glade for, at de radikale er inde på i hvert fald problematikken vedrørende hovedmodtagerlandene, og at man i hvert fald åbner op for en debat om de eksisterende modtagerlande. Vi kunne godt ønske os en større præcisering på det punkt. Vi mener, at det faktisk er et af kardinalpunkterne i u-landspolitikken, at vi får en velforberedt debat om hovedmodtagerlandene ud fra det synspunkt, at bistand, der går til fattigdomsorienterede lande, rent faktisk ændrer dem, og at vi derfor bør overveje alternativer.

Ud fra den taktiske vurdering, vi har været inde på før, kan vi støtte mange ting i de radikales forslag. Der, hvor svagheden er, er i analysen af international økonomi mere bredt, altså indledningsafsnittet, hvori man opridses u-landenes forfærdelige situation og påviser med tal deres særdeles vanskelige situation, især gældsproblemerne; man er

[Riishøj]

ikke inde på en dybere overvejelse af årsagerne til det. Vi ville, hvis vi debatterede det, genoptage noget af diskussionen om imperialismeteorierne, den diskussion, som udenrigsministeren ikke rigtig ville ind på. Der er afgjort svagheden, og dér kommer dilemmaet hos de radikale som et borgerligt parti, der fundamentalt støtter et kapitalistisk system og dermed også en international kapitalistisk verdensorden. Hvordan kan det forenes med en ellers punktvis progressiv u-landspolitik? Det er her, forslaget brækker over, og det er derfor, jeg nævnte det som den mindste fællesnævner. Når disse udmærkede bistandspolitiske synspunkter skal omsættes til det, der næsten er endnu vigtigere, nemlig ændring af handelsrelationerne mellem Nord og Syd, så kommer barrieren i forslaget.

Derimod er jeg overbevist om, at de radikale, hvad angår den militære side, sammenhængen mellem international udviklingsbistand og militærbistand, er klar over problematikken i Thorsonrapporten, men igen er der en barriere: hvad er årsagen til den stigende militarisering af udviklingslandene? Det er for os at se de grundlæggende strukturer i verdensøkonomien og de grundlæggende strukturer i den internationale økonomiske, politiske og militære verdensorden, vi har i dag. Der sættes altså ikke grundlæggende spørgsmålstejn ved disse strukturer i de radikales forslag. Det er her, svagheden ligger.

Som sagt er der mange af de punkter, de radikale her stiller op om forbedringer, vi kan støtte, og det var også derfor, vi under den foregående debat fremsatte et dagsordensforslag med udgangspunkt i de radikales, men først og fremmest i Bangudvalgets rapport. Der er et vist sammenfald, men ikke et fuldstændigt sammenfald.

VS' forslag kan vi støtte. Vi har grundlæggende det samme synspunkt på Nord-Sydproblematikken. Jeg kan ikke se, at der er egentlige forskelle. Hvad der kan opstå diskussion om, er statslånsgrænsen. Det har vi sådan set fået afklaret i den foregående debat, nemlig at man må fastholde en lav grænse, højst IDA-grænsen, og så give øremærkede dispensationer fra den. Disse dispensationer bør gives efter fattigdomskriteriet og efter, om de lande, der modtager hjælpen, fører en reelt fattigdomsorienteret politik.

Det er i sidste instans et politisk spørgsmål, og det blev jo også afklaret under debatten.

Udenrigsministeren harcelerede over de marxistiske lande som nogle frygtelige lande – underforstået, at vejen frem for udenrigsministeren er den kapitalistiske vej: økonomisk vækst, nedsvingsteorien, den såkaldte frihandelstanke, som vi kender så godt, og som fastholder den nuværende internationale økonomiske verdensorden og de imperialistiske strukturer, der er indbygget i den. Det er dem, vi vil bryde, hvad VS' forslag også lægger op til. Jeg kan altså ikke se, at der er nogen forskelle i grundsynspunkterne, alle 15 punkter kan vi støtte.

Vi håber – det bliver åbenbart ikke i debatten her – at man i hvert fald under udvalgsbehandlingen af begge forslag, både de radikales og VS' forslag, kan komme ind på en række af de synspunkter, der har været fremme i debatten, at vi kan få kulegravet dem, og måske kan vi overbevise socialdemokratiet om, at de har taget en forkert beslutning i dag. Jeg tror ikke, at det sidste ord er sagt internt i socialdemokratiet – heller ikke i forholdet mellem socialdemokratiet og fagbevægelsen – i denne sag. U-landsdebatten er bestemt ikke slut med det dagsordensforslag, der er vedtaget i dag, det er jeg overbevist om. Vi vil meget gerne medvirke til en særdeles grundig og positiv behandling af begge forslagene, sådan at det, der er gået tabt i dag, kan genvindes.

Tove Niemann (FP):

Da mit partis politiske ordfører ikke kan være til stede, skal jeg ganske kort sige, at vi afviser begge beslutningsforslag. Jeg betragter begge forslag som paradeforslag og uansvarlige på baggrund af Danmarks økonomiske og beskæftigelsesmæssige situation. Jeg skal endnu en gang fremhæve, at vi ønsker bistandshjælpen ydet frivilligt og ikke tvungent over skatterne.

Formanden:

Ordføreren for forslagsstillerne til beslutningsforslag nr. B 51, om principperne for den danske bistand til udviklingslandene, fru Janne Normann, har ordet.

Janne Normann (RV):

[Janne Normann]

På baggrund af, hvad jeg ikke fik sagt under redegørelsesdebatten, og i respekt for det arbejde, der ligger bag de to forslag her, skal jeg komme med nogle bemærkninger om dem.

Jeg lovede at vende tilbage til handelssiden under redegørelsesdebatten, hvor vi jo kun havde 10 minutter, og vil gerne minde om, at der faktisk ligger nogle ting i vort forslag, som jeg synes var en overvejelse værd i socialdemokratiet og da også i regeringspartierne.

Der skal tildeles midler til eksportstipendater, som udstationeres i danske ambassader. Ambassadernes handelsafdelinger skal i samarbejde med de regionale erhvervsråd og erhvervslivets organisationer intensivere den opsøgende virksomhed over for de internationale organisationer, udviklingsbankerne og udviklingsfondene. I lighed med ordninger i lande, vi konkurrerer med, skal der gives tilbud om finansieringspakker og rentestøtteordninger, og der skal ydes støtte til udvikling af produkter tilpasset behovene i lav- og mellemindkomstlandene. Det er dog ting, vi ikke behøver at droppe, fordi vi har haft en debat om principperne.

Jeg vil også gerne pege på det helt afgørende i, at vi styrker midlerne til oplysning. Der er jo en forkærlighed herhjemme for at skrive om de tilfælde af u-landsbevillinger, som misbruges til korruption, eller hvor der sker direkte fejltagelser. Det er klart. Det er de uheldige eksempler, der skrives mest om, og som hyppigst bliver nævnt. Det er imidlertid helt afgørende at få fastholdt – også over for den danske befolkning – at der faktisk gøres et stort og værdifuldt stykke arbejde, og at der er mange lyse og gode eksempler på, at bistanden virker efter hensigten. Det er afgørende, at vi styrker oplysningskampagnen herhjemme, for uden den folkelige opbakning bag u-landsbistanden kan vi ikke arbejde.

Som det er fremgået tidligere af debatten, er der mange ting i VS-forslaget, som stemmer overens med vore ønsker. Dem skal jeg ikke komme ind på, de har været tilstrækkeligt diskuteret, men jeg vil gerne lige pege på nogle ting i VS-forslaget, som kan gøre os meget betænkelige. Der tales om bistand til befrielsesbevægelser, og man siger, at bistandens modtagere suverænt skal kunne disponere. Hvad ligger der i det? Det er i hvert

fald en given ting for de radikale, at man ikke må lade et styre, man ikke synes om, være afgørende for, om bistand skal ydes. Hovedsigtet skal vel stadig væk fastholdes: at det er befolkningen, det er de fattige grupper, vi skal have opmærksomheden henvendt på.

Nu kommer de her to forslag jo i udvalg, så dér kan vi diskutere dem, men jeg vil gerne spørge, om det virkelig er socialdemokratiets mening, når man tænker på den u-landspolitik, de dog tidligere har haft, bare at feje det her til side.

Formanden:

Ordføreren vedrørende beslutningsforslag nr. B 66, angående en mere progressiv bistand til u-landene, hr. Steen Folke, har ordet.

Steen Folke (VS):

Udenrigsministeren har jo ikke været minister så længe, måske ikke længe nok til at finde ud af, at det er kutyme her i folkettingen, at ministrene udtaler sig om og tager stilling til de forslag, der bliver fremsat. Jeg erindrer ikke fra de 8 år, jeg har siddet herinde, et eksempel på, at en minister har udtalt sig så arrogant om forslag, der er blevet fremsat, det være sig fra det ene eller det andet parti. Jeg synes ikke, det klæder udenrigsministeren.

Det er rigtigt, at en række af de elementer, der ligger i forslagene, har været debatteret i den debat, der er gået forud, men det gælder ikke dem alle. Der er i det forslag, vi har fremsat – og da vist også i det radikale forslag – forskellige punkter, som overhovedet ikke har været berørt i den hidtidige debat, ligesom der er punkter, der er formuleret i en form, som ikke er indgået i debatten. Selv om der klart er en stor overlapning imellem den mere generelle debat, vi har haft, og debatten om de to helt specificerede, konkrete forslag her, mener jeg ikke, det fritager regeringen og den ansvarlige minister for at forholde sig konkret til de forslag, der fremsættes. Men det er muligt, at der indføres en ny praksis med hensyn til regeringens behandling af oppositionsforslag. At alle de andre borgerlige ordførere og socialdemokratiets med for den sags skyld gør det samme, mener jeg måske ikke er pænere, men jeg vil

[Steen Folke]

nok mene, at ministeren har et særligt ansvar, og jeg vil i hvert fald sige, at der også er en vis kutyme for, at det i praksis kommer til udtryk.

Det er ikke, fordi jeg ønsker en alenlang debat på baggrund af de konkrete forslag og slet ikke en gentagelse af alt det, der er blevet sagt i den debat, der er gået forud, men der er faktisk tale om nogle konkrete forslag, og dem synes jeg man burde tage stilling til.

For vores vedkommende vil vi gerne tage stilling til det forslag, som det radikale venstre har udarbejdet, og som vi et langt stykke har sympati for. Det gælder både de punkter, der er sat op som punkter i selve beslutningsforslaget, punkterne 1-4, og det gælder ikke mindst den konkrete udmøntning af en række af disse forslag, der ligger i bemærkningernes afsnit IV med overskriften »Præcisering af væsentlige principper«. Vi er i store træk enige med det radikale venstre i de punkter, det har sat op her. Vi synes nok, at der kunne strammes op nogle steder. Der lå også i den dagsorden, jeg fremsatte lidt tidligere i debatten, en lille opstramning i forhold til de ting, de radikale selv har fremsat her, det vil jeg gerne erkende, men min forventning var alligevel, at vi kunne få radikal støtte, og det blev da også udtrykt.

F.eks. om 1 pct.-målsætningen. Der står blot her, at man skal sigte på at nå det. Der står ikke noget årstal. Det ville være godt at få sat på f.eks. 1990, som jeg synes må være det relevante årstal. Det er altså et punkt, hvor jeg nok mener man kunne stramme op – uden i øvrigt at ændre sigtet med forslaget.

De andre punkter blandt hovedpunkterne i beslutningsforslaget er vi enige i, dem har jeg sådan set ikke yderligere kommentarer til.

Hvis man ser på bemærkningerne, er det klart, som hr. Riishøj var inde på, at det radikale venstre altså også er et borgerligt parti – med på mange måder progressive synspunkter netop om u-landsbistand. Det skinner igennem nogle steder i bemærkningerne. Det gælder bl.a. alt det, der drejer sig om dansk erhvervslivs fremstød i u-landene, som de radikale har sympati for og gerne vil støtte osv. osv. på forskellig måde. Vi er unægtelig mere skeptiske over for hele den del af forslaget – eller rettere det, der står i bemærkningerne. Der står i bemærkningerne, at de radikale ikke mener, at der skal ændres

ved loven om internationalt udviklingssamarbejde. Det lå derimod i den dagsorden, vi fremsatte før, at vi mener, der bør ske en ændring af målsætningsparagraffen. De radikale sagde, at de godt ville støtte dagsordenen. Jeg håber da også, at der deri i og for sig ligger en støtte til det efter min mening meget væsentlige: at få præciseret bistandens sigte gennem en ændring af målsætningsparagraffen.

Vores eget forslag er unægtelig langt mere vidtgående end det radikale venstres forslag, og det er, vil jeg gerne understrege og erkende, også langt mere vidtgående end det, Ole Bang-udvalget har fremsat. Det forsøgte vi at udmønte stort set i det dagsordensforslag, som var til afstemning her for lidt siden. Vores eget forslag her i 15 punkter går langt videre end den dagsorden, og så vil jeg alligevel sige, at vores eget forslag går ikke så langt, som vi i og for sig kunne, på nogle væsentlige punkter.

Det er bl.a. spørgsmålet om valget af hovedmodtagerlande, som efter vores mening er et helt centralt problem for den danske u-landsbistand. Det er afgørende for, om det kan lykkes at realisere den fattigdomsorienterede målsætning og linje for bistanden, hvilke lande man samarbejder med. Mulighederne er ikke lige gode, mildt sagt, i alle lande; der er nogle lande – deriblandt nogle af Danmarks nuværende hovedsamarbejdslande – hvor mulighederne er uhyre dårlige. Jeg har nævnt Bangladesh og vil gerne gøre det igen. Der er andre lande, hvor mulighederne er langt bedre. Jeg har nævnt – og vil gerne gøre det igen – Zimbabwe, Angola, Moçambique, Vietnam, Nicaragua. Det er et meget centralt problem. Vi mener, at man så hurtigt som muligt skulle omlægge bistanden, sådan at man i højere grad gav den til nogle lande, hvor man har mulighed for at realisere i praksis den fattigdomsorienterede linje, som et flertal tilslutter sig i ord, og som man i et vist omfang også har administreret eller søgt at administrere dansk u-landsbistand efter i de seneste år. Det er efter vores mening et væsentligt punkt.

Et andet væsentligt punkt, som ikke blev debatteret særlig meget under den foregående debat, næsten slet ikke, er spørgsmålet om bistand til befrielsesbevægelser. Vi mener, at der bør kunne gives bistand direkte til befrielsesbevægelser. Det gør Sverige. Hvorfor

[Steen Folke]

kan man gøre sådan noget i Sverige og så ikke i Danmark? Vi synes, det er hyklerisk, at den bistand partout skal kanaliseres ad alle mulige kirkelige og andre veldædige kanaler. Nu vel, det er bedre, at den kanaliseres den vej og alligevel når frem, end at den ikke gives, men vi synes altså, man skulle tage skridtet og lige ud kanalisere bistand til nogle af de befrielsesbevægelser – både i det sydlige Afrika og andre steder, vil jeg gerne understrege, f.eks. FMLN/FDR i El Salvador. Det ville være oplagt at komme med bidrag til deres arbejde i den befrielseskamp, de fører mod de lokale magthavere, som jo er stærkt bakket op af USA. Det er noget, der ikke blev debatteret særlig meget eller stort set slet ikke i den foregående debat. Vi mener, at bistand til disse befrielsesbevægelser i virkeligheden er den mest perspektivrige form for u-landshjælp, fordi den med garanti bidrager til en frigørelse, som kommer de fattige til gode, de fattige, der først og fremmest bærer åget i de lande, hvad enten det er i Sydafrika, Namibia eller f.eks. El Salvador.

Der er andre punkter i vores forslag, som ikke var særlig meget inde i debatten eller stort set slet ikke. Vi har faktisk foreslået, at lånebistanden generelt erstattes af gavebistand. Vi mener, det er urimeligt, at det gives i så høj grad i form af lån. Alle ved, at en lang række u-landes gældssituation er nærmest desperat. Ikke desto mindre fremturer man med at give bistand i form af lån, som skal betales tilbage. Nu vel, der kan allernædigst blive tale om gældseftergivelse efter individuelt skøn over for især nogle fattige lande, men vi mener, det er ganske urimeligt, at bistanden fortsat gives som lån til u-landene generelt med den gældssituation, som en lang række af de u-lande befinder sig i. Også på dette punkt kan man sige, at her er andre altså gået i spidsen. Sverige og også Norge er langt længere – vist nok stort set så langt, at man ikke giver lån, men faktisk giver gavebistand. Hvorfor kan de andre skandinaviske lande give en bistand af den karakter, når Danmark åbenbart ikke kan?

Vi mener også, at der burde ske en generel afbinding af bistanden, så den ikke er bundet til indkøb i Danmark. Vi mener, at erhvervsinteresser skal holdes for sig og u-landsbistand for sig. Vi har ikke noget imod, at der går ordrer til dansk erhvervsliv fra u-landene, ikke det allerfjerneste, men vi er imod, at

det er en betingelse for, at de kan modtage u-landshjælp, at de skal aftage danske produkter. Det behøver overhovedet ikke at være de produkter, de har brug for. Det er tit en meget avanceret teknologi, der er indbygget i danske produkter. Det er ikke altid – for ikke at sige, det er sjældent – det, de har brug for derude. Det er tit meget dyre produkter, man kan få fra Danmark. Det er ikke lige det, der er brug for at bruge sparsomme midler til. Det ville være et stort fremskridt, hvis der skete en generel afbinding af den bistand, man gav. Så kunne u-landene bruge danske produkter, når de var gode og konkurrencedygtige og velegnede osv., og ellers kunne de bruge andre produkter. Igen er Sverige gået meget langt i den retning. Der er en beskednen binding opretholdt også i den svenske bistand, men den er langt mindre end den binding, man har her. Alligevel viser det sig i Sverige, at svensk erhvervsliv såmænd får en hel masse ordrer som følge af den bistand, der gives. Men der er altså ikke en betingelse om, at bistanden skal bruges til svenske produkter. Hvorfor kan man ikke gøre ligeså her?

Vi har et punkt om fødevarerhjælpen, som kun blev meget sporadisk berørt under debatten før. Vi mener, at fødevarerbistand generelt er en rigtig dårlig form for bistand, der er med til at fastholde en afhængighed, og vi mener generelt sagt, at den burde reduceres til et minimum, dvs. stort set til kun at blive ydet i egentlige katastrofesituationer, hvor vi naturligvis kan gå ind for det. Men som en egentlig form for u-landsbistand er det en dårlig bistand. Det gælder i særlig grad EFs fødevarerbistand, som er ualmindelig slet i den udformning, den har, men vi ved jo godt, at bistand gennem EF har regeringens bevågenhed i særlig grad. Det er beklageligt.

Vi mener, som fru Janne Normann var inde på, at bistandens modtagere skal kunne disponere suverænt over bistanden. Det synes vi er det eneste rigtige princip.

Vi mener, at det tilkommer Danmark at afgøre, hvem vi vil bistå. Vil vi give bistand til det og det land og den og den befrielsesbevægelse, eller hvem vil vi give bistanden til? Man kan sige, at det er vores afgørelse. Det giver selvfølgelig en magtposition, at det er os, der skal gøre godt med nogle penge. men ud over det mener vi ikke, der bør være

[Steen Folke]

nogen som helst betingelser for bistanden. U-landene eller de pågældende modtagere må anvende den til det, de finder de har behov for.

Det er klart, at det efter vores mening bør indgå i overvejelserne, om bistanden faktisk bliver brugt til at realisere en fattigdomsorienteret linje. Vi mener, det er det, der skal være målet med bistanden. Hvis et land modtager bistanden og så bruger den til noget helt andet, så har vi ret til at sige: så er det slut, så er forudsætningerne misligholdt, det var ikke meningen; vi har givet til jer, fordi vi havde tillid til, at I ville bruge det, sådan som I har lagt det frem i en eller anden form for udviklingsstrategi. Hvis ikke det viser sig at være tilfældet, kan man smække kassen i.

Vi mener altså, at modtagerne skal kunne disponere suverænt over midlerne, man skal ikke kunne blande sig mere fra giverlandets side i, hvordan det skal gøres. Et af problemerne i den forbindelse er jo, at den indblanding i så høj grad bruges netop til at varetage erhvervsinteresser. Det er en stor del af problemet ved hele den danske u-lands-hjælp.

Evalueringsproblemet blev berørt i et vist omfang i den tidligere debat. Udenrigsministeren sagde noget om det. Vi mener, der er brug for en meget kraftig styrkelse af den evalueringsindsats, der gøres. Vi er ikke spor imponerede over, at man har oprettet en evalueringsenhed bestående af én medarbejder, men vi mener først og fremmest, at der er brug for en uafhængig evaluering. Jeg forstod på ministeren, at det mente han i og for sig også der kunne være brug for med passende mellemrum. Jeg håber ikke, de mellemrum bliver for store. Det er den form for evaluering, der virkelig er brug for. Vi må understrege nødvendigheden af, at det er uafhængige forskere, som faktisk gennemfører en sådan evaluering. En intern administrativ evaluering er noget helt andet. Det er der sikkert også brug for, men det er noget helt andet, og det kan ikke træde i stedet for en evaluering baseret på et arbejde udført af selvstændige og uafhængige og kritiske forskere.

Oplysningsarbejdet mener vi bør styrkes ganske betragteligt. Der er altså også lavet et kompromis mellem socialdemokratiet og regeringen, kunne man forstå, gående ud på, at

der bliver lidt flere midler til den uafhængige oplysningsvirksomhed. Til gengæld tager man bevillingerne til Danidas oplysningsvirksomhed fra bistandsmidlerne. Det synes vi er yderst beklageligt. Det er et spørgsmål om 2 mill. kr. Oprigtig talt synes vi, det er for dårligt, at man skal tage et beløb af den størrelsesorden af de samlede bistandsmidler.

Endelig er der det sidste punkt i vores forslag. Det drejer sig om Danidas placering i forhold til administrationen af hele bistanden. Vi synes, det er et problem, at Danida i den grad er underlagt udenrigsministeriet og udenrigspolitikken med alt, hvad dertil hører, karrieresystemet. Jeg er godt klar over, at der er medarbejdere i Danida, som ministeren var inde på det, som faktisk ikke indgår i rotationen i udenrigsministeriet, men vi mener, at det burde være det almindelige, ja, faktisk enerådende, at det burde være folk, som i særlig grad arbejdede med disse problemer, som stod i spidsen for administrationen og i praksis forvaltede bistanden. Jeg kan forstå, at det kan vi ikke blive enige med regeringen om – det var nok heller ikke at forvente – men jeg vil gerne afvise udenrigsministerens tidligere henvisning til den almindelige turnusgennemgang fra administrationsdepartementets side. Denne almindelige turnusgennemgang og dens resultater, som har ført til ændringer for 2 år siden, kan ikke i sig selv være noget argument imod at underkaste Danidaadministrationen en undersøgelse – ikke ud fra de principper, som finansministeriet undersøger den slags ud fra, men ud fra det ene hovedprincip: hvad er relevant for den bedste administration af u-landsbistanden? Jeg mener, en kritisk gennemgang af Danida ud fra det kriterium ville føre til andre synspunkter på, hvad der er en hensigtsmæssig administrativ opbygning, end det, der bliver resultatet af finansministeriets gennemgang af administrationen.

Jeg skal ikke forlænge debatten mere. Nogle synes sikkert, at jeg har gjort det rigtigt ved faktisk at tage disse to beslutningsforslag alvorligt, men jeg må indrømme, at jeg synes altså, at hvis der er nogle, der har opført sig urimeligt i denne sammenhæng, så er det dem, der har fejlet forslagene til side uden så meget som at værdige dem overhovedet konkrete kommentarer. De indeholder afgjort elementer, der overhovedet ikke indgik i den debat, vi har haft tidligere.

[Steen Folke]

Jeg håber ikke desto mindre, at der bliver mulighed for at få et reelt – og måske endda seriøst – udvalgsarbejde af både de radikales og VS' forslag til folketingsbeslutning, og jeg håber sandelig ikke, at den dagsorden, der blev vedtaget for nylig her, som stort set sagde: opretholdelse af status quo med hensyn til u-landshjælpens administration og principperne for den, skal blive et punktum for denne debat, men at der fortsat vil være mulighed for at gennemføre nogle forbedringer, også på nogle af de punkter, som det radikale venstres forslag og VS' forslag lægger op til.

Riishøj (SF):

Det skal blive ganske kort. Fru Janne Normann talte om VS' forslag og kom ind på befrielsesbevægelserne. Det kunne måske være meget rart at få præciseret denne negative bemærkning. Nu står det i de radikales eget forslag:

»... undertrykte befolkningsgrupper, herunder etniske minoriteter, bør hjælpes. Apartheidbevillingen, dvs. bevillingen til humanitær og uddannelsesmæssig bistand til undertrykte folk eller folkegrupper i det sydlige Afrika, videreføres. Der bør endvidere også kunne ydes støtte til ofre for menneskerettighedskrænkelser andre steder i verden.«

Hvordan kommer befrielsesbevægelserne ind i disse bemærkninger, specielt i det sydlige Afrika? Mener man, at man kan adskille befrielsesbevægelserne fra hele denne paragraf om humanitær bistand til undertrykte folk, specielt i det sydlige Afrika og i Mellemamerika, som lever i en specielt trængt situation? Hvordan kan man yde støtte her uden på en eller anden måde at inddrage befrielsesbevægelserne – eller i hvert fald store dele af befrielsesbevægelserne? Der er mange forskellige afskygninger, men en præcisering kunne være meget rar, specielt med henblik på det sydlige Afrika.

Janne Normann (RV):

Uden at jeg skal gå ind i nogen Sydafrika-debat nu, vil jeg bare sige, at der lå i min bemærkning ikke noget negativt over for begrebet befrielsesbevægelser, men en advarsel imod at tage politiske hensyn.

(Kort bemærkning).

Riishøj (SF):

En advarsel imod at tage politiske hensyn. Lad os få uddybet det. Man skal støtte undertrykte befolkningsgrupper, og derfor må man også på en eller anden måde have befrielsesbevægelser med, men man må ikke tage politiske hensyn. Jeg kan se, at fru Janne Normann ikke vil uddybe det, men det kunne være meget rart at få det defineret meget præcist. Jeg kan ikke umiddelbart se et logisk svar på det.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagenes overgang til anden (sidste) behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at forslagene til folketingsbeslutning henvises til udenrigsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden:

Formanden:

Der er ikke mere på dagsordenen.

I skrivelse af g.d. meddeler ministeren for skatter og afgifter, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om den skattemæssige behandling af udgifter til sagkyndig bistand i skattesager.

(Lovforslag nr. L 157).

Udvalget om offentlige arbejder har afgivet betænkning over:

Forslag til folketingsbeslutning om fremrykning af bygning af 2 færger til Århus-Kalundborg-overfarten. (Styrkelse af beskæftigelsen på danske skibsværfter). [Af Erling Jensen (S) m. fl.]. (Beslutningsforslag nr. B 47).

Eksemplarer vil blive omdelt.

Fra medlem af folketinget *Mimi Stilling Jakobsen*, der har orlov på grund af midlerti-

[Formanden]

dig udsendelse i offentligt hverv, har jeg modtaget meddelelse om, at hun fra og med den 21. februar atter kan give møde i tinget. Stedfortræderens, *Per W. Johanssons*, hverv som midlertidigt medlem af folketinget ophører fra nævnte dato at regne.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Indfødsretsudvalget (17/2 83):

Udtræder: Knud Lind (FP)

Nyt medl.: Tove Niemann (FP)

Det energipolitiske udv. (18/2 83):

Udtræder: Per W. Johansson (CD)

Ny stedf.: Hahn (CD)

Erhvervsudvalget (18/2 83):

Udtræder: Marianne Bentsen-Pedersen (SF)

Ny stedf.: Lilli Gyldenkilde (SF)

Skriftlig fremsættelse af forslag:

Ministeren for skatter og afgifter (Isi Foighel):

Jeg skal herved tillade mig at fremsætte:

Forslag til lov om den skattemæssige behandling af udgifter til sagkyndig bistand i skattesager.

(Lovforslag nr. L 157).

Med dette lovforslag tilsigtes det at gennemføre en selvstændig, lovhjemlet, generel fradragsret for udgifter til advokat- og revisorbistand i skattesager.

I de sidste 15 år har skattemyndighederne ikke anerkendt fradragsret for disse udgifter. Baggrunden for denne praksis skal søges i, at fradragsretten for udgifter til advokat- og revisorbistand i skattesager efter skattemyndighedernes opfattelse hang nøje sammen med fradragsretten for personlige skatter. Da skattefradragsretten faldt bort med virkning for skatteåret 1968-69, faldt således også fradragsretten for udgifter til advokat- og revisorbistand bort efter skattemyndighedernes opfattelse.

Denne antagelse er gennem en årrække blevet udsat for kritik, bl.a. af ombudsmanden, der har fundet, at en manglende generel adgang til at få fradrag for udgifter til advokat- og revisorbistand i skattesager indebærer

visse klare betænkeligheder ud fra retssikkerhedshensyn, idet den manglende fradragsret kan motivere en tilbageholdenhed med at rejse begrundede sager og kan medføre reelt tab ved at føre en skattesag, selv om den vinder.

Ved østre landsrets dom af 18. juni 1982 er der givet en skatteyder medhold i, at dennes udgifter til advokat- og revisorbistand i en skattesag er fradragsberettigede ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst. Landsretten fandt det bl.a. betænkeligt at anse fradragsretten for advokat- og revisoromkostninger m.v., som knytter sig til fradragsberettigede driftsomkostninger, for bortfaldet. Denne dom blev umiddelbart efter afsigelsen anket til højesteret af ministeriet for skatter og afgifter under hensyn til, at dommen afgørende brød med en langvarig administrativ praksis.

Regeringen finder det imidlertid af afgørende betydning for retssikkerheden, at der er generel fradragsret for udgifter til sagkyndig bistand i skattesager. Det er besluttet at hæve anken af østre landsrets dom, da dommens konkrete resultat kan tiltrædes.

For at undgå fortolkningstvivl om dommens rækkevidde og for at skabe retslighed for samtlige skatteydere har regeringen fundet det rigtigst, at der skabes et selvstændigt lovgrundlag for fradragsretten.

Om den nærmere udformning af lovforslaget kan jeg nævne, at fradraget for de afholdte udgifter sker i forbindelse med opgørelsen af den skattepligtige indkomst i lighed med den nu gældende retstilstand.

Bistanden skal være ydet af en advokat, statsautoriseret eller registreret revisor eller af en konsulent i driftsøkonomi eller af personer, som kan sidestilles hermed.

For at opnå fradragsret skal skattesagen vedrøre et spørgsmål, der efter sin art kan indbringes for landsskatteretten, bortset fra sager om vurdering af fast ejendom.

Foruden fradragsret for udgifter til bistand i egentlige klagesager og retssager er der fradragsret for udgifter, som skatteyderen har afholdt i tilfælde, hvor ligningsmyndighederne har anmodet om dokumentation og supplerende oplysninger til de oplysninger, som skatteyderen har selvangivet.

Idet jeg i øvrigt henviser til lovforslagets tekst og bemærkninger, skal jeg anbefale lov-